

V Bruseli 29. novembra 2024
(OR. en)

16181/24

RECH 521
AGRI 835
COMPET 1159
COWEB 191

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	29. novembra 2024
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	15304/24 + COR 1
Predmet:	Potenciálna celoeurópska iniciatíva v oblasti výskumu a inovácie na podporu udržateľného manažmentu prírodných zdrojov, bezpečnosti potravinových systémov a zavádzania biohospodárstva s cieľom využiť potenciál strednej a východnej Európy – závery Rady (29. novembra 2024)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o *potenciálnej celoeurópskej iniciatíve v oblasti výskumu a inovácie na podporu udržateľného manažmentu prírodných zdrojov, bezpečnosti potravinových systémov a zavádzania biohospodárstva s cieľom využiť potenciál strednej a východnej Európy*, ktoré Rada schválila na svojom 4 063. zasadnutí 29. novembra 2024.

**ZÁVERY RADY O POTENCIÁLNEJ CELOEURÓPSKEJ INICIATÍVE V OBLASTI
VÝSKUMU A VÝVOJA NA PODPORU UDRŽATELNÉHO MANAŽMENTU
PRÍRODNÝCH ZDROJOV, BEZPEČNOSTI POTRAVINOVÝCH SYSTÉMOV
A ZAVÁDZANIA BIOHOSPODÁRSTVA S CIEĽOM VYUŽIŤ POTENCIÁL STREDNEJ
A VÝCHODNEJ EURÓPY**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

PRIPOMÍNAJÚC

- závery Európskej rady z 23. a 24. júna 2022¹, v ktorých sa uznáva európska perspektíva Ukrajiny, Moldavskej republiky a Gruzínska a zároveň vyjadruje plná a jednoznačná podpora perspektíve členstva západného Balkánu v EÚ;
- závery Európskej rady z 26. a 27. októbra 2023² o konkurencieschopnosti EÚ, v ktorých sa zdôrazňuje, že EÚ potrebuje silnú hospodársku základňu, ktorá zabezpečí jej dlhodobú konkurencieschopnosť a rovnaké podmienky na vnútornej i celosvetovej úrovni;
- svoje závery z 29. novembra 2019³ o aktualizovanej stratégii pre biohospodárstvo „Udržateľné biohospodárstvo pre Európu: ako lepšie prepojiť hospodárstvo, spoločnosť a životné prostredie“, v ktorých sa uznáva úloha partnerstva BIOEAST pri vykonávaní stratégie EÚ pre biohospodárstvo;
- odporúčanie Rady z 26. novembra 2021⁴ o Pakte pre výskum a inováciu v Európe, ktoré súvisí s oznámením Komisie „Nová éra výskumu a inovácie“;

¹ EUCO 24/22.

² EUCO 14/23.

³ 14594/19.

⁴ 13701/21.

- svoje závery z 25. apríla 2023⁵ o príležitostiach, ktoré ponúka biohospodárstvo v kontexte súčasných výziev, s osobitným dôrazom na vidiecke oblasti, v ktorých sa Komisia a členské štáty nabádajú, aby posilnili spoluprácu v rámci partnerstva BIOEAST;
- svoje závery z 24. mája 2024⁶ o konkurencieschopnom európskom priemysle ako hybnej sile našej zelenej, digitálnej a odolnej budúcnosti, v ktorých sa Komisia naliehavo vyzýva, aby uznala biotechnológiu a biohospodárstvo za základnú súčasť priemyselnej politiky EÚ a zabezpečila koordináciu s cieľom posilniť súdržnosť politík;
- oznámenia Komisie a sprievodné dokumenty o Európskej zelenej dohode⁷; novom akčnom pláne EÚ pre obehové hospodárstvo Za čistejšiu a konkurencieschopnejšiu Európu⁸; správe o pokroku opatrení EÚ v oblasti klímy za rok 2023⁹; zabezpečení našej budúcnosti: cieľi Európy v oblasti klímy do roku 2040 a ceste ku klimatickej neutralite do roku 2050 budovaním udržateľnej, spravodlivej a prosperujúcej spoločnosti¹⁰; ako aj o budovaní budúcnosti v spojení s prírodou: podpora biotechnológií a biovýroby v EÚ¹¹, v ktorých sa zdôrazňuje význam biohospodárstva pri podpore zelenej transformácie a európskej konkurencieschopnosti,

⁵ 8406/23.
⁶ 10127/24.
⁷ COM(2019) 640 final.
⁸ COM(2020) 98 final.
⁹ COM(2023) 653 final.
¹⁰ COM(2024) 63 final.
¹¹ COM(2024) 137 final.

1. UZNÁVA, že dosiahnutie strednodobých a dlhodobých cieľov Európskej zelenej dohody do roku 2030 a 2050 závisí aj od udržateľnej výroby a využívania biomasy vrátane biologického odpadu. ZDÔRAZŇUJE, že udržateľné a obehové biohospodárstvo môže pomôcť splniť ciele Európskej zelenej dohody, ako aj zvýšiť konkurencieschopnosť Európy. VÍTA informácie o plánovanej aktualizácii stratégie EÚ pre biohospodárstvo do konca roka 2025, v ktorej by sa mali zohľadniť súčasné spoločenské, demografické, hospodárske a environmentálne výzvy, priemyselný rozmer biohospodárstva a jeho prepojenia s biotechnológiami a biovýrobou s cieľom prispieť k silnejšiemu hospodárstvu EÚ. Zároveň by mala zohľadniť aj zásada predbežnej opatrnosti a uprednostniť záujmy spotrebiteľov. BERIE NA VEDOMIE rastúcu zložitosť výziev, ktorými sa zaoberajú uvedené stratégie a ktoré presahujú hranice členských štátov, a tak by im prospela širšia nadnárodná spolupráca s tretími krajinami, ktoré vyznávajú rovnaké hodnoty a zásady ako EÚ.
2. UZNÁVA prebiehajúce diskusie o udržateľnosti a konkurencieschopnosti, najmä pokiaľ ide o nevyhnutné, ale zraniteľné prírodné zdroje, ako sú pôda, sladká voda a ekosystémové služby, ako aj kľúčový význam bezpečnosti európskych potravinových systémov a potenciál inovácií a riešení využívajúcich biologické materiály a biovýroby z hľadiska podpory socio-ekonomického a udržateľného rozvoja v Európe.
3. PODČIARKUJE prácu, ktorá sa vykonala v tejto súvislosti v rámci prebiehajúcich európskych partnerstiev, okrem iného v rámci partnerstiev klastra 6 programu Horizont Európa, ako je spoločný podnik pre európske obehové hospodárstvo využívajúce biologické materiály (CBE), ktorý zaviedol stratégiu a akčný plán rozširovania s cieľom mobilizovať nedostatočne zastúpené zainteresované strany a prijímateľov, ako aj pozitívny príklad Partnerstva pre výskum a inováciu v oblasti Stredozemia (PRIMA) ako nástroja posilnenej spolupráce so susednými krajinami EÚ. PODČIARKUJE význam synergií a komplementárnosti s misiami, najmä misiami EÚ, ako sú „Obnoviť naše oceány a vody“ a „Dohoda o pôde pre Európu“, ako aj medzi týmito misiami.

4. KONŠTATUJE, že trendy európskeho prehľadu výsledkov inovácie naznačujú, že členské štáty strednej a východnej Európy patria skôr medzi začínajúcich a umiernených inovátorov a ich účasť na rámcových programoch je naďalej nevýrazná. ZDÔRAZŇUJE, že je potrebné zvýšiť investície na vnútroštátnej úrovni a prijať ďalšie opatrenia s cieľom rozšíriť účasť, podporiť výmenu a zhodnocovanie špičkovej vedy a inovácií využívajúcich biologické materiály v rámci európskeho výskumného priestoru (EVP).
5. KONŠTATUJE, že inkluzívnym a vzostupným zapojením zainteresovaných strán do výskumu, inovácie a zavádzania udržateľných riešení využívajúcich biologické materiály je potrebné podporovať udržateľný rozvoj dodávateľských reťazcov a obchodných modelov aj pre výrobky s vyššou hodnotou a miestne spracovanie biologických zdrojov v členských štátoch strednej a východnej Európy, aby sa uľahčil prechod Európy na obehovú a udržateľnú budúcnosť.
6. BERIE NA VEDOMIE úlohu partnerstva BIOEAST pri podpore európskej zelenej a spravodlivej transformácie a pokrok, ktorý v posledných rokoch toto partnerstvo ako platforma so zavedeným koordinačným mechanizmom, štruktúrou a zdrojmi dosiahlo pri určovaní spoločných strategických výskumných a inovačných priorít v oblasti agroekológie, odolnosti sladkovodných zdrojov, bezpečnosti potravinových systémov a obehového a udržateľného biohospodárstva. VYZDVIHUJE potenciál zosúladenia politík a predpisov týkajúcich sa biohospodárstva na úrovni Únie, najmä pokiaľ ide o vytvorenie priaznivého prostredia pre investície, výskum, inováciu a udržateľný rozvoj v tomto odvetví.
7. BERIE NA VEDOMIE záväzok ministrov zodpovedných za poľnohospodárstvo a výskum z 11 členských štátov, ktoré sa zúčastňujú na partnerstve BIOEAST, vyjadrený v spoločnom vyhlásení z roku 2019¹², v ktorom sa načrtáva budúca trajektória partnerstva BIOEAST, ako aj opakovaný záväzok vo forme vyhlásenia, ktoré podpísali v júli 2024 ministri 10 členských štátov zodpovední za poľnohospodárstvo a výskum, a to rozvíjať partnerstvo zamerané na riešenie prepojení medzi udržateľnými prírodnými zdrojmi, potravinovými systémami a zavádzaním biohospodárstva v strednej a východnej Európe.

¹² 9235/19.

8. UZNÁVA, že je potrebné posilniť otvorenú a inkluzívnu spoluprácu v oblasti výskumu a inovácie súvisiacich s biohospodárstvom medzi všetkými členskými štátmi EÚ a zároveň podporovať otvorenú spoluprácu so západným Balkánom a kandidátskymi krajinami. BERIE NA VEDOMIE návrh vyhlásenia BIOEAST, ktoré podpísalo 10 členských štátov, zameraného na vytvorenie potenciálnej celoeurópskej iniciatívy súvisiacej s výskumom a inováciou v oblasti uhlíkových, vodných, výživových a energetických cyklov v kontexte udržateľného manažmentu prírodných zdrojov, bezpečnosti potravinových systémov a zavádzania biohospodárstva, pričom by sa využil potenciál členských štátov strednej a východnej Európy, krajín západného Balkánu a kandidátskych krajín, keďže prijatím a prispôbením vynikajúcich výsledkov výskumu a inovačných riešení sa zohľadnia miestne potreby. Signatári partnerstva BIOEAST obhajujú názor, že takáto potenciálna iniciatíva by mohla ešte viac zvýšiť európsku konkurencieschopnosť v oblasti biohospodárstva vrátane biovýroby a biotechnológie a zároveň prispieť k ochrane a efektívnemu využívaniu prírodných zdrojov, pričom umožní prístup k súkromným a verejným finančným prostriedkom na podporu inovačných riešení využívajúcich biologické materiály.
9. UZNÁVA potrebu hlbšej diskusie so všetkými členskými štátmi a Európskou komisiou o úlohe výskumu a inovácie pri využívaní biohospodárskeho potenciálu členských štátov strednej a východnej Európy, krajín západného Balkánu a kandidátskych krajín v kontexte európskej strategickej autonómie. Potenciálna nová iniciatíva v oblasti výskumu a inovácie by mohla krajinám západného Balkánu a kandidátskym krajinám pomôcť pri získavaní kľúčových poznatkov a know-how, posilňovaní vedeckej diplomacie prostredníctvom presadzovania a ochrany európskych hodnôt, ako je etika, integrita a rodová rovnosť vo výskume, ako aj pri podpore vzťahov, stability, prosperity a udržateľnej transformácie a pri riešení úniku mozgov. Lepšie využívanie synergií a zvýšená účasť by mali priniesť pridanú hodnotu európskemu ekosystému výskumu a inovácie, prispieť k bezpečnosti potravinových systémov EÚ tým, že sa bude venovať osobitná pozornosť bezpečnosti, pravosti a kvalite potravinových výrobkov a zhodnocovaniu odpadu, ako aj pomôcť využiť potenciál nedostatočne využíwanej biomasy v EÚ, v krajinách západného Balkánu a kandidátskych krajinách, čo by malo pozitívne presahy na celom jednotnom trhu, a zvýšiť európsku konkurencieschopnosť.

10. VYZDVIHUJE pridanú hodnotu nadnárodných iniciatív v oblasti výskumu a inovácie pri poskytovaní nových riešení pre súbežnú zelenú a digitálnu transformáciu, zdravie a spoločenské výzvy a ZDÔRAZŇUJE naliehavú potrebu realizovať projekty udržateľného a vysokokvalitného dizajnu, ktoré sa vykonávajú s vysokou úrovňou transparentnosti a v súlade s prísnyimi normami. Spomínaná potenciálna nová celoeurópska iniciatíva by mohla viesť k ďalšej strategickej spolupráci a mala by si vymedziť jasné ciele, aby sa zabránilo prekryvaniu medzi existujúcimi a novými činnosťami v oblasti výskumu a inovácie na únijnej a vnútroštátnej úrovni, ako aj duplicite financovania a aby sa zabezpečila väčšia odolnosť voči krízam.
11. Preto VYZÝVA Komisiu, aby pri plnom rešpektovaní svojho práva iniciatívy uskutočnila v súlade s uplatniteľnými postupmi analýzu nedostatkov, v ktorej sa zväžia všetky možnosti, s cieľom posúdiť v konzultácii s expertmi potrebu, uskutočniteľnosť a vplyv spustenia potenciálnej novej celoeurópskej iniciatívy v oblasti výskumu a inovácie zameranej na udržateľný manažment prírodných zdrojov, bezpečnosť potravinových systémov a zavádzanie biohospodárstva, využije potenciál členských štátov strednej a východnej Európy, krajín západného Balkánu a kandidátskych krajín. V závislosti od výsledku tejto analýzy by sa mohlo v konzultácii s členskými štátmi zväziť vypracovanie strategického plánu s cieľom zabezpečiť, aby sa prírodné zdroje členských štátov doplnené krajinami západného Balkánu a kandidátskymi krajinami mohli preorientovať a zhodnocovať na základe špičkovej vedy a inovačných technológií, ktoré sú dostupné a žiadané v celej EÚ.
-